

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ט.

עין משפט
גר מצוה

לד א מיי פ"א מהל'
שגגות פ"ד א ד:
לח ב מיי פ"ד מהלמט
ע"ז הלכה ב:

תוספות ישנים

כא נחלק דמשמע קצין
משנה לימי פ"ד אכור
בשאר מצות הוא דמימי.
וא"ת ולימא לימי ככש או
אל ליתיה דחזקין וי"ל דחזקין
לנצרות מדמנתו קרנן
הש"ס וא"ת אי"כ למה לו
להחזיק דחזקתו לימי פ"ד
כ"י ה"ל למפיק מזה חלוקה
א"י לימי קרנן דאיתיה
במקום אחר אין זה חלוקה
ואי מיימי קרנן דלימיה
בשום מקום אין לנו לצדות
מדמנתו ו"ע:

מוסף רש"י

תורה אחת יהיה לכם
לעושה בשגגה והנפש
אשר תעשה ביד רמה.
בעבודת כוכבים משמע
קרבן: דמלא כספיו ר"ש
אומר בעבודת כוכבים
הכחוש מדרב שאלמי ר"ש
דבר ה' מה שזב על דבור
לשון שאלמי לו אמי ה'
לחזק ול"י יי"ה ל"י אלהים
למרים על פני (הוריות ח.)
הוקשה כל התורה
כולה לעבודת כוכבים.
קרינות של אגנות של כל
עצמות לשל ע"ז, מה ע"ז
קרנן שלה אי"כ כל אלה על
עצמה גמורה שמיני על
ודות כרת, דקמין ליה
הנפש אשר תעשה ביד
רמה ונכרתה, ח"ק כל
המורה אין שכלל חטאת
אלה על דבר ודונו כרת
(שבת טו.) אשכחן יחיד
נשיא ומשיח. דכתיב
ואם נפש וכתבי תורה אחת
יהיה לכם והנפש אשר
תעשה ביד רמה יחיד
ונשיא ול"י שמיני בכלל ואם
נפש אחת (הוריות ח.)
וילמד עליון מתחתון.
דכתיב בפסוק למעלה וי
שגגו דהיינו כבוד וילמד
מתחתון מואם נפש, מה
לשון דבר שמיני על ודונו
כרת ועל אגנתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות, דגבי יחיד הוקשה
כל המורה כולה לעבודת
כוכבים, ח"ק כבוד אין חייבין
אלה בדבר שמיני על ודונו
כרת ועל אגנתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות (שם.) יבול נחלוך
בקרובותיהן. דלי היי
דחלוקה כבוד מייחידים
קרבן כבוד בעבודת
כוכבים לא דמי לשום קרבן
נחלוך היי
בקרבנותיהם לדהי חלוקה
דמייחידים ששגו שוגגין דעיר
הדחת דלא להי דמי
לשום לשום קרבן לא
לכבוד ולא ליהי, תלמוד
לומר תורה אחת. דעיר
הדחת שגגות כחידים דמי
ומיימי על דה ודע שעירה
כחיד (שם.) מאי ליתיה.
אש"י עיר הנחתה כרס
דכסוף, ליתיה פ"ד אכור
בשאר מצות הוא
דמייחידים. ולא חלוקה,
כמו דבעיני חלוקה בין
אש"י עיר הנחתה לכבוד
דהא ח"ק כבוד נשקין עיר
הדחת כלל (שם.) יחיד
כמו היינו קרבנו. ולא
היי חלוקה (שם.) אצטרך.
תורה אחת דס"ד ו"י אי
כמו צריך. לחלוקה בקרבן,
ואין לו תקנה. לעיר
הדחת בשוגג דלי אשכר לחלוקה קמ"ל. תורה אחת, דמיימי
לדעת שגגות דלי אשכר לחלוקה קמ"ל. תורה אחת, דמיימי

מה להזין דבר שחייבין על ודונו ברת ושגגתו חטאת. אגז שיטפיה
נקט לישנא דמתני' דהוריות (דף ט.) דליתיה לעיל דשגגתו
חטאת לא קיס ליה באחות אשה אלא מהכא:
בעבודת כוכבים אתיא מעיני מעיני. לא מלינו למימר אתיא
מצות מצות דכל מצות דכתיב בעבודת
כוכבים איצטרך לכדדריש בספרי כל
מצות זו עבודת כוכבים ששקולה כנגד
כל המצות:

וילמד תחתון מעליון. וא"ת
מיפוק לי דכתיב התם כרת
בהדיא כדדריש רבנן בסמוך וי"ל
דל"י ההוא כרת במצוה את השם
דהכי כתיב את ה' הוא מגדף
ונכרתה וצ"י מי שיהיה טמא (פסחים
דף כג.) את ל"י לרצני מגדף היינו
מצוה את השם:

ורבנן האי ככרא מנא דהו. וא"ת
כולה מילתא מיפוק לי
מעליה דג"ש ניתנה לידרש לכל מילי
וי"ל דעליה דכתיב גזי אחות אשה
וגזי חטאת לא מופנה והוא לדיבוס
מופנה ור"ת אומר דלפילו מופנה
היא דאחות אשה כיון דהוא דחטאת
לאו מופנה שצניקין ליה המופנה מלך
אחד ודרשין ממופנה משני לרדן
כדאמרין בהמפלת (נה דף כג):
מה עבודת כוכבים דבר
שחייבים על ודונו ברת. וא"ת ואימא
מה עבודת כוכבים שחייבים על
ודונו שקילת וי"ל דלא גמרינן אלא מה
דכתיב בההוא קרא ללא כתיב התם
אלא כרת דקסבר מגדף היינו עובד
עבודת כוכבים וי"ל לרצני דלא גמרי
מה עבודת כוכבים שיש זה לאו וכרת
ולא צעו לאו כיון דלא כתיב בההוא
פרשה מדע דצפרק בתרא דמכות (ד'
י: וס) ממעט פסח ומילה משום
דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דלומר
רחמנא ולא תעזיז והני קוס עשה
יניהו ולא ממעט להו משום דלית
צבו לאו כמו בעבודת כוכבים ומיהו
לרצני דנפקא ליה חטאת מעליה צבי
לאו וכרת כמו באחות אשה וא"ת
שפיר דבשצעות (דף יג.) דריש רבי
דצפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים
אית צבו כרת ולא חשיב להו צבדי
ששה ושלאם כריתות משום דלא
אשכחן צבו לאו:

ו רבנן. לית להו כרת צפורק עול
ומפר (ז' ברית ומגלה פנים
אלא מוקמי ג' כריתות צעוד' כוכבים
צסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף
סד.) ע"כ גליון: **מאי ליתיה וייתו פר**
בו. קסבר דכיון שחלקם מכל חייבי
מיתות צ"ד דממונן פלט חלקינן להו
מכל מתכפרים וקפיד ליתיה ככש או
א"ל ואפ"י איכא שום מתכפר דמיימי
מ"מ הוה ליה לאשכחין:
והרי איסור מצוה ואיסור קדושה
דפליגי ר"ע ורבנן. בכל
דוכתי פשיטא ליה להש"ס דחייבי
לאוין לר"ע דלומר אין קידושין
תופסין בחייבי לאוין לאו בני
חילצה וייבוס יניהו כמו חייבי כריתות
הכא ובהערל (לקמן דף עט.) גבי
פלוע דכא וכרות שפכה וצפרק ד'
מיתות (סנהדרין דף נג.) ומימיה
לר"י דלמאי לא אמרינן נמי לר"ע
דליתי עשה וילדתי לא תעשה:
צבו

ולא עבודת כוכבים. אין חייבין כבוד להציא פ"ד לעולה ושעיר
לחטאת: **אלא על דבר שחייבין על ודונו כרת ועל שגגתו חטאת.**
כגון ויצו וקייטור ונסוך והשמחואה אבל מתכפר ונשק לא ויך
דרשא מעליה נפקא דמפרש ואזיל: **ונאמר לטון עליה.** בחייה שהוא
מופנה לדרשא: **לאשמה העם.** כלומר
אשמתו כשמת כבוד: **ונלא עבודת**
כוכבים. קרבן עבודת כוכבים
צפרשת שלח לך וכי תשגו: **מעני**
מעני. מפר העלם דבר: **ואם נפש**
אחת. התם כתיב צפרשת שלח לך:
מעליון. מנכרז והתם (י) ילפינן להו
מפר העלם: **סורה אחת.** לענין קרבן
כתיב (ה) צפר עבודת כוכבים. תורה
כל המורה צמשמע הוקשה כל המורה
לענין קרבן לעבודת כוכבים: **מה**
עבודת כוכבים (ו) על דבר שזדונו
כרת ושגגתו חטאת. כדכתיב התם
והנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה
אלמא כולה פשתא בדבר שזדונו כרת
ושגגתו חטאת מישמע: **אשכחן יחיד**
ונשיא ומשיח. בזה היקשא לאו משמע
אלא הני דכתיב והנפש אלו לצדן
במשמע שהי יחידין דהני קרתי כתיבי
צפרשת ואם נפש אחת (ז) בעבודת
כוכבים: **אמר קרא.** גבי יחיד ונשיא
ומשיח: **ואם נפש.** וי"ו מוסף על
ענין לראשון: **וילמד עליון מתחתון.**
כבוד מייחידים: **ילף מעיני מעיני.**
שאר מצות מעבודת כוכבים:
מרוצים. עיר הנחתה: **יבול נחלק**
בקרבנותיהם. אם צעוד בני עיר
אחת עבודת כוכבים צשוגג יח
חלוקים בקרבנם שלא יציא כל אחד
קרבנו שעירה כחיד: **ס"ל כו.** אין
חלוקים מתורת יחיד אלא רוב ישראל
או כולן דכתיב ואם מעיני העדה
(במדבר טו) אבל בני עיר אחת יחידים
הם: **צבורה.** היינו העלם דבר
שהורו צ"ד שהעבודת כוכבים מותרת
ועשו כבוד על פיהם: **א"ג אפי' לא**
משכחת לה קרבן לחלק ימא לריבים
הני מרוצים חילוק בין יחיד וליכא
הלכך אין להם כפרה קמ"ל: אמו
אנוסם אביו. שנסאה אחיו מאביו
אחרי כן ומת בלא בניס ונפלה לפני
צנה לדיבוס: **צפלוגתא דר' יהודה**
ורבנן. כדאמרין לעיל (דף ז.) ורבי
יהודה אוסר צפלוגתא אביו ולר' יהודה
לא משכחת לה אם נופלת לפני צנה
ליבוס אלא לרצני וצפלוגתא ולהכי לא
תנא לה צפלוגתא לא קא מיייר: **ופרי**
איסור מצוה ואיסור קדושה. לקמן
צפרק כ"ד כו' (דף כ.) כל שאסורה
צפורק ערוה לא חוללת ולא מתייצמת
איסור מצוה כגון שניות מד"ס
דמפרש לקמן צפ"צ (כא.) או איסור
קדושה כגון שנפלה לפניו מנזרת או
נתינה שהיא בלא חוללת ולא
מתייצמת חוללת דלא אלס איסור לאו
בלא כרת לאפקועי ייבוס לגמרי ולא
מתייצמת דהא אסורה ל"י. ופליג ר"ע
דלומר צ"י החולן (לקמן דף מט.) חייבי
לאוין חייבי כריתות דקתני אצוהו
ממזר כל שאר צפר שהוא בלא יצא
דיש ממזר מחייבי לאוין ולר"ע אלס
לאו למיפטרנה בולא כלום כערוה גמורי:
אם הצרות. כרת ערוה מתייצמת:
רבי

ולא עבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין
על ודונו ברת ושגגתו חטאת (דף נמי) אבל
מצוה שבתורה שחייבין על ודונו ברת ועל
שגגתו חטאת יחיד מביא כשבה או שעירה
ונשיא מביא שעיר משיח וב"ד מביאין פר
ובעבודת כוכבים יחיד נשיא ומשיח מביאין
שעירה (ז) צבור מביאים פר ושעיר פר לעולה
ושעיר לחטאת מה"מ (א) דת"ר (י) ונודעה
החטאת אשר חטאו עליה רבי אומר נאמר
כאן עליה ונאמר להלן (י) עליה מה להלן דבר
שחייבים על ודונו ברת ועל שגגתו חטאת אף
כאן דבר שחייבין על ודונו ברת ועל שגגתו
חטאת אשכחן צבור משיח מנולן דכתיב
במשיח (ז) לאשמת העם הרי משיח כצבור
יחיד ונשיא אתיא (ד) מצות (ז) מצות ולא בעבודת
כוכבים אלא על דבר שחייבין על ודונו ברת
ועל שגגתו חטאת צבור בעבודת כוכבים
ילף (ז) מעיני (ז) מעיני יחיד נשיא ומשיח (ז) מואם
נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח
במשמע (ז) וי"ו מוסף על ענין ראשון וילמד
תחתון מן העליון ורבנן האי סברא מנא להו
נפקא להו (ז) מדמקרי ליה ר' יהושע לבריה
תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה
והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל
התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת
כוכבים דבר שחייבין על ודונו ברת ועל
שגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על ודונו
ברת ועל שגגתו חטאת אשכחן יחיד ונשיא
ומשיח בין בעבודת כוכבים ובין בשאר מצות
צבור בעבודת כוכבים מנין אמר קרא ואם
נפש וילמד עליון מתחתון אלא צבור בשאר
מצות מנולן ילף מעיני מעיני ורבי האי תורה
אחת מאי עביד ליה מובעי ליה לכדתניא
"לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים
למרוצים יחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט
מרובין בסיף לפיכך ממונן אבד יכול נחלוך
בקרבנותיהן תלמוד לומר תורה אחת יהיה
לכם (מתקף לה רב חלקיה מההורגווא טעמא
דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם הא לאו
הכי ה"א נחלק מאי ליתיה ליתיה פר צבור
בשאר מצות הוא דמיימי כשבה יחיד בשאר
מצות הוא דמיימי שעיר נשיא בשאר מצות
הוא דמיימי פר לעולה ושעיר לחטאת
צבור בעבודת כוכבים הוא דמיימי ואלא
מאי שעירה יחיד נמי היינו קרבנו איצטרך
ס"ד אמיינא הואיל וצבור בהוראה מיימי פר
לעולה ושעיר לחטאת אינהו נמי ניתו איפכא
א"ל (ז) צריך ואין לו תקנה קמ"ל א"ל לוי לרבי
מאי איריא דתני ט"ו ליתני ט"ז א"ל (ז) כמדומה
לי שאין לו מוח בקדקדו מאי דעתך אמו
אנוסת אביו אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי
יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קא מייירי
ולא והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי
רבי עקיבא ורבנן וקתני בפרקין קא אמרינן
והא בית שמאי מתירין את הצרות
לאחין ובית הלל אוסרין (ז) בית שמאי במקום
והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו
דפליגי

(א) הוריות ט. (ב) וי"ל כו"ד
מילאס י"ן ין חלוקה בשגגה
דהוריות ט. (ג) הוריות דף
ה. (ד) פסחים ה. קידושין
יד: צ"מ לה. שנועו י.
וצמיח מת. חולין עמ.
כריתות כ"ג: (ה) שבת סח:
(הוריות ט. (ו) הוריות ט.
(ז) שם, ט. (ח) זבחות טו:
ו"ט. (ט) מנחות פ"ג:
(י) לקמן יג. ודף כ. ע"ד
פ"ד מ"א: (י) ובמדבר טו:
כ"ה י"א: (י) ובמדבר טו:
(י) [הוריות ט. (י) ויקרא
ד' (ט) ובמדבר טו:
(ט) [שם, (ט) וי"ע ע"ז
ימא פ"ד ט. גליון, ק' ע"ז
מ"ה"ש:]

תורה אור השלם

1. ונודעה החטאת אשר
חטאו עליה ויקריבו
הקהל פר בו קרן
לחטאת ויהיאו אהרן
לפני אהל מועד:
2. ואשה אל אחותה לא
תחך לצרר לגלות
ערוקה עליה בחייה:
3. אם הבחין היקשיח
חטאת לאשמת העם
והקריב על חטאתו אשר
חטא פר בו קרן תמים
לפי חטאתו: ויקרא ד'
4. אשר נשיא חטאת
ועשה אחת מכל מצות
ה' אלקיה אשר לא
תעשינה בשגגה ואשמה:
5. ויקרא ד' כב
ואם נפש אחת חטאת
בשגגה משם הקרן
בשגגתה אחת ממצות ה'
אשר לא תעשינה
ואשמה: ויקרא ד' כג
6. ואם כל עדת ישראל
ישגו ויעלם דבר מעיני
הקהל ועשו אחת מכל
מצות ה' אשר לא
תעשינה ואשמה:
7. ויקרא ד' כד
8. והאזרח בבני ישראל
ולגר הזר בתוכם תורה
אחת יהיה לכם לעושה
בשגגה: ודבש אשר
תעשה ביד רמה מן
האזרח ומן הגר את ה'
הוא מגדף ונכרתה
הנפש ההוא מקרב
עמך: במדבר טו כ"ט-ל